

GÄVLE TINGSRÄTT
Enhet 2

DOM
2016-03-17
meddelad i
Gävle

Mål nr: B 58-16

PARTER (Antal tilltalade: 1)

Tilltalad

JAN Sture Markström, 19530723-8930
Frihetsberövande: Häktad
Brynäsgatan 8 A Lgh 1307
802 80 Gävle

Offentlig försvarare:

Advokat Lars Ståhlberg
Lars Ståhlbergs Advokatbyrå AB
Norra Rådmansgatan 8 C
803 11 Gävle

Åklagare

Kammaråklagare Malin Wallén och Kammaråklagare Carl-Johan Granlund
Åklagarmyndigheten
Åklagarkammaren i Gävle
Box 1014
801 34 Gävle

Målsägande

Sekretess A, se Partsbilaga sekretess
Sekretess

Målsägandebiträde:

Advokat Nina Tiberg
Advokatfirman Åhlén & Lyreskog AB
Norra Rådmansgatan 8 A
803 11 Gävle

DOMSLUT

Brott som den tilltalade döms för

Sexuellt övergrepp mot barn, 6 kap 6 § 1 st brottsbalken
2016-01-10

Åtal som den tilltalade frikänns från

Sexuellt ofredande, 6 kap 10 § 2 st brottsbalken
2015-12-04

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1194 801 36 Gävle	Lantmäterigatan 4	026-17 67 00 E-post: gavle.tingsratt@dom.se www.gavletingsratt.domstol.se	026-17 67 70	måndag - fredag 09:00-16:00

Påföljd m.m.

Den tilltalade ska överlämnas till rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning.

Lagrum som åberopas

34 kap 1 § 1 st 2 p brottsbalken

Skadestånd

Jan Markström ska utge skadestånd till Sekretess A med 15 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 10 januari 2016 till dess betalning sker.

Häktning m.m.

Jan Markström ska stanna kvar i häkte till dess domen i ansvarsdelen vinner laga kraft mot honom.

Sekretess

1. Sekretessen enligt 35 kap 12 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) för uppgifterna om målsägandens, sekretess A, identitet och personliga förhållanden ska bestå i målet.
2. Sekretessen enligt 35 kap 13 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) för uppgifterna om Jan Marklunds hälsotillstånd i läkarintyget , tingsrättens aktbilaga 14, enligt 7 § lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål m.m. och uppgifterna i det rättspsykiatriska utlåtandet - utom den rättspsykiatriska bedömningen på sid 1 - som förebringats vid förhandling inom stängda dörrar ska bestå i målet.

Brottsofferfond

Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 800 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning

1. Lars Ståhlberg tillerkänns ersättning av allmänna medel med 36 382 kr. Av beloppet avser 7 276 kr mervärdesskatt.
 2. Nina Peltola tillerkänns ersättning av allmänna medel för arbete som målsägandebiträde med 28 114 kr. Av beloppet avser 5 623 kr mervärdesskatt.
 3. Kostnaden för försvararen och målsägandebiträdet ska stanna på staten.
-

YRKANDEN M.M.

Åklagarens yrkande och bevisuppgift, se stämningsansökningen, domsbilaga 1.

Enskilt anspråk och målsägandens bevisuppgift, se domsbilaga 2.

Målsäganden, Sekretess A, har biträtt åtalet.

Jan Markström har varit frihetsberövad i målet såsom anhållen och häktad sedan den 10 januari 2016.

DOMSKÄLÅtalspunkten 1

Förutom muntlig bevisning har åklagaren åberopat fotografier och en karta. Fotografierna och kartan har belyst förhållandena på platsen och ger därigenom stöd åt vittnenas berättelser men utgör egentligen inte någon bevisning om själva gärningen.

Videoförhören med målsäganden

Åklagaren har åberopat del av ett inspelat videoförhör med målsäganden som är fyra år. På målsägandens och Jan Markströms begäran har de två videoförhör som hållits spelats upp i sin helhet.

Det första förhöret hölls den 12 januari 2016, alltså ett par dagar efter den åtalade gärningen, och är cirka 25 minuter långt. Av videoinspelningen framgår att förhørsledaren försöker, utan att leda målsäganden, föra in samtalet på gärningen och att målsäganden är helt ointresserad av detta och inte alls verkar förstå vad förhørsledaren menar. Målsäganden förefaller pigg och glad, rör sig överallt i rummet och pratar på ett otvunget och spontant sätt om allt möjligt. Förhöret avslutas utan att målsäganden nämnt något om den åtalade gärningen.

Enhet 2

Det andra förhöret hölls den 15 januari 2016, alltså tre dagar efter det första förhöret, och är knappt 45 minuter långt. Av inspelningen framgår att målsäganden har svårt att sitta still och inte verkar vilja prata med förhørsledaren utan vill leka och prata om sitt. Hon rör sig runt i rummet och är ointresserad av vad förhørsledaren säger. Nedan följer utdrag ur utskriften från förhöret. Målsägandens namn och beteckning har ändrats. FL är förhørsledare och A är målsäganden.

....

FL: Näe... Du A, när jag säger att jag vet att du var ute och lekte i söndags och att polisen kom i söndags, vet du vad jag menar då?

A: En fluga!

FL: Är det en fluga där.

A: (ohörbart) flugan, jag sprang. Under bordet!

FL: Tappade du bort den?

A: Mm. (Ohörbart) stor spindel på dig.

FL: Är det en stor spindel på mig?

A: Jaa.

FL: Nä men det kan jag väl inte tro.

A: Jo.

FL: Näe...

A: Jo.

FL: Du A, det är jätteviktigt att vi pratar en liten stund nu, och så kan vi gå ut sen, då kan vi leka mer då. Mm. Vet du vad jag menar när jag säger att du var ute och lekte i söndags, och att polisen kom då?

A: Polisen kom. En gubbe hade en röd tröja, han peta på mitt ansikte, med sin tumme och sen gick han. Å så försökte Hasse slå ihjäl han, mm. När jag skulle gå in med pulkan.

FL: Jaha!

A: (Ohörbart)

FL: Berätta mer för mig om den gången. Vad hände då?

Enhet 2

A: Å sen kom polisen och tog den där gubben.

FL: Jaa.

A: In i sin bil. Då sa gubben: Jag vill gå hem. Så sa han!

FL: Ja. Vet du A, det är ganska svårt att höra vad du säger när du har den där i munnen. Skulle du kunna ta ut den ur munnen och så berättar du det där...

A: Man kan höra med halsduken.

FL: Ja, för... men om vi tar det en gång till, så jag får vara säker på att jag förstod dig rätt. Du sa att det var en gubbe i röd tröja?

A: Jaa.

FL: Ja?

A: Han hade det. Utan strumpor.

FL: Han hade det. Utan strumpor?

A: Ja.

FL: Ja.

A: På fötterna.

FL: Nu hörde inte jag.

A: Fötterna.

FL: På fötterna?

A: Ja. Det gjorde han inte.

FL: Vad var det med den gubben, i röd tröja?

A: Han gick in i trapphuset och gick upp, genom porten, och petade på mitt ansikte, här, gick han, försökte Hasse slå ihjäl han. Så sa han: Jag vill gå hem!.

FL: Ja, du sa att han gick in i trapphuset?

A: Jaa.

FL: Vad hände sen?

A: Gick ut...

FL: Gick ut?

A: Pekade han på mitt ansikte.

FL: Pekade på ditt ansikte, och du visade du mig var på ansiktet?

A: Här!

Enhet 2

FL: Här pekar du nu, på hakan, jaha. Vad pekade han med?

A: Tummen.

FL: Tummen? Jaha. Hur blev det för dig då?

A: (Gör några läten)

FL: Vad sa du?

A: (Gör samma läten igen)

FL: Jag hör inte!

A: (Gör samma läten ännu högre)

FL: Jag hör inte vad du säger?

A: (Upprepar samma läten)

FL: (Skrattar till) Jag förstår inte vad (härmar lätet) betyder.

A: Gardin.

FL: Hur blev det för dig när gubben petade dig i ansiktet med tummen?

A: (Upprepar lätet)

FL: Vet du, nu tror jag att du får ta ut den där, annars blir det jättesvårt för oss att förstå varann. Och det var ju så viktigt, det sa ju jag till dig i början.

A: Titta.

FL: Mm. Titta, kan jag också göra så?

A: Nej.

FL: Vart det fel, ja...

A: Jag kan.

FL: Du...

A: Nä, inte så.

FL: Hur kändes det för dig då, när gubben petade dig i ansiktet med tummen?

A: Så!

FL: Mm, så.

A: Man gör så.

FL: Man gör så?

A: Den här.

FL: Ja.

Enhet 2

A: Å bita

FL: Nä, det vill jag inte göra. Du, hur blev det för dig när gubben... (Avbryts av A)

A: Måste stoppa ner fingret.

FL: Vet du A, det som du berättade för mig nu, det skulle jag vilja veta lite mer om, innan vi har pratat klart. Hur blev det för dig när han... (Avbryts av A)

A: Prata klart!

FL: Ja. Jag har några frågor till vet du, innan vi har pratat klart. Hur blev det för dig när han petade dig i ansiktet med tummen?

A: (Gör samma läte som tidigare med munnen)

FL: (Härmar lätet) Ok. Vad hände sen?

A: (Gör lätet ännu högre och längre)

FL: Vad hände sen?

A: (Upprepar lätet)

FL: Jag förstår inte det språket jag... och nyss berättade du ju mer om vad som hände sen?

A: Ha ha, hi hi.

FL: Nu förstår inte jag vad du menar...

A: (Skrattar) Jag vet. Jag ska göra en sak, med halsduken.

FL: Mm. Snart är den där halsduken jätteblöt A...

A: (Gör ett läte)

FL: Va?

A: Blomma...

FL: Blomma.

A: Du får blunda.

FL: Ska jag blunda? Mm.

A: Blomma...

FL: Mm.

A: Bord, fönster, soptunna och tak, bänk, lampa. Nu är jag klar.

FL: Är du klar nu?

Enhet 2

A: Ja.

FL: Mm. Ska vi prata klart då?

A: Hmm, näe.

FL: För du sa nånting att efter att, att han gick ut och petade dig i ansiktet...

A: Han kom precis för längesen.

FL: Han kom precis för längesen?

A: Ja.

FL: Jaa, och var var ni nånstans när han petade dig i ansiktet?

A: Jag bodde, jag bodde bredvid M:s balkong, då han faktiskt, försökte han ändå peka mig i ansiktet. På hakan.

FL: På hakan... och vad hände sen?

A: (Gör samma läte som tidigare)

FL: Mm, det förstår inte jag vad du menar. Du sa nånting om Hasse?

A: Ingen får säga vad jag sa till V på dagis.

FL: Nä...

.....

Förhørsledaren försöker återföra samtalet till händelsen med gubben se nedan,

....

FL: Ok. Du A, jag har en fråga till, kommer du ihåg att jag sa det?

A: Ja.

FL: Mm, och då är det jätteviktigt att du försöker svara på den frågan. Du berättade ju om den här gubben som petar dig i ansiktet i tummen...

A: Jag vet inte.

FL: Tog han någon annanstans på dig? Eller nån mer stans på dig?

A: Inte... inte på överallt.

FL: Inte överallt, nä... Tog han nån mer stans?

A: Titta!

FL: Ja, jag ser, en deg. Tog han nån annanstans på dig? Inte överallt säger du, men

Enhet 2

jag undrar om han tog nån annanstans?

A: Så här blev den.

FL: Ja, jag ser det.

A: Och så här blev den, så.

FL: Kan du svara på min fråga A?

A: Ja.

FL: Ja, tog han nån annanstans på dig?

A: Näe.

FL: Nä, ok. Du sa inte överallt, vad menade du då då? Va?

A: Hallå, vem där?

FL: Nu hör vi ingenting. Du...

A: Ja?

FL: Vad menade du när du sa inte överallt?

A: Inte överallt.

FL: Nähä, var tog han då? Om du skulle berätta om han tog nånstans?

A: Jag har fått hår i munnen.

FL: Har du, oj då.

A: Borta.

FL: För du säger att han tog inte överallt, tog han nånstans?

A: Näe.

FL: Nä, ok. Du...

A: Har du ett barn?

FL: Ja, jag har två barn.

A: Vad heter dom då?

FL: Det kan vi prata om sen. Du, jag sa ju till dig att jag bara hade en fråga till, och det var den frågan, om han tog nån annanstans än att han petade på dig.

AS: Den här platta är till dig.

FL: Är det till mig, mm. Men annars så tror jag inte att vi behöver prata så mycket mer idag A, om det inte är nånting som du vill berätta, som jag har glömt att fråga om. Är det det?

Enhet 2

A: Ja.

FL: Mhm, vad är det då?

A: Du får inte höra, du ska blunda först.

FL: Ska jag blunda först, mm, ok. Då blundar jag nu.

A: (Ohörbart) En fråga till, den som blir ett halsband, det är du.

FL: Mhm.

A: Och jag.

FL: Mhm.

JS: Öppna ögonen.

A: Öppna ögonen. Men du, det var jättebra att du kom hit A, så att jag fick prata med dig en gång till. Eller hur?"

.....

Härefter avslutas förhöret utan att A berättat något mer om händelsen.

Målsägandens mamma

Målsägandens (A) mamma har berättat i huvudsak följande. Hon och Hans-Olov Andersson (Hasse) satt ute på balkongen och rökte. Barnen var strax utanför och lekte. Hon hade gått in men Hasse satt kvar och efter en stund kom han inrusande i våldsam fart och skrek åt henne att stanna där. Hon stod i fönstret och såg en polisbil och en man upptryckt mot bilen. Hon förstod inte vad som hänt men sen kom Hasse och frågade efter A:s personnummer och då förstod hon vad som hänt. Hon hade hört talas om mannen, grannarna hade berättat om andra incidenter och hon hade en svag aning om vem det var. Hasse har berättat för henne vad som hände. Han berättade att mannen stod i trappuppgången och sade "jaha, ska ni stänga av vattnet, och att mannen tryckte sitt könsorgan mot A:s panna" körde upp hela paketet i ansiktet på henne". Hasse flög ner för trappan och tryckte ner mannen på backen och då kom polisen. A stod kvar under hela tiden. Det första A sen sa var "en gubbe petade mig här". A har varit mycket påverkad av händelsen och är helt

förändrad. Hon vill till exempel inte att Hasse ska natta henne. Hon har varit tystlåten och drar sig undan. De har inte pratat om händelsen med henne.

Den tilltalade Jan Markström

Jan Markström har berättat att han inte minns så bra. Han kommer ihåg att han tog på sig ett par skor som stod innanför dörren och att han var ute och gick när han blev överfallen. Han minns att han blev nertryckt på backen. Det kom tre personer från ingenstans och hoppade på honom, ”det var väl några huliganer”. Han minns också att han blev insatt i en polisbil men han minns inte om han varit inne i en trappuppgång och han vet inget om att jylfen var nerdragen eller att han inte hade kalsonger på sig.

Vittnet Hans-Olof Andersson (Hasse)

Han och A:s mamma satt på balkongen och rökte. Han såg en man komma gående längs huskroppen och kände igen mannen som den som grannarna har pratat om. En granne hade pekat ut mannen för honom. Mannen gick inte fort och var i sin egen lilla värld. A var på väg in i porten och han fick panik när han såg att mannen gick åt samma håll. Han tyckte också att mannen flinade mot A med ett snedvridet leende när denne såg att A gick mot porten. Mannen gick mot porten och han gick ut i trapphuset och stod på trappavsatsen endast ca fem meter ifrån dörren in till porten. Mannen stod då med ryggen mot honom och tittade ut genom portfönstren. Mannen reagerade inte på att han var där. A öppnade dörren och i samma ögonblick vred sig mannen snett och fick då syn på honom och sa ”ska vattnet stängas av här?” Mannen drog sen ner jylfen med vänster hand och tog tag i A:s huvud med höger hand och tryckte könsorganet mot pannan på A. Han såg att penisen var ute en liten bit, några centimeter, och att penisen träffade med ollonet på A:s panna. Han såg aldrig hela penisen och mannen hade inte stånd. Mannen hade handen vid grenen och liksom sköt fram rumpan som om han ville trycka till. Beröringen varade några sekunder. A sade ingenting. Mannen trängde sig förbi A ut genom porten. Han hann inte tänka utan flög ned för trappan, ut genom porten och

sparkade undan benen på mannen och höll fast denne mot marken. A stod en liten bit ifrån. Mannen sade att han ville hem och att han inte skulle slå honom. Mannen var lite borta och så helt tom ut. Sen kom polisen.

Vittnet polisassistenten Anders Stenberg

Han och en kollega var ute och patrullerade i civil polisbil. De såg en man komma gående i snön och reagerade eftersom mannen gick utan strumpor i träskor och endast hade lite kläder på sig. Det var oplogat och mannen pulsade fram i snön. Han fick känslan att mannen var allmänt förvirrad. Mannen verkade inte bry sig om att det var snö. De körde först förbi men vände sedan för att titta till mannen. De såg då att mannen låg utanför en port och att en annan man stod bredvid. De trodde först att det var ett sjukdomsfall men sedan kände han igen mannen från ett tidigare tillfälle. Mannen som stod bredvid, som de uppfattade som flickans pappa, berättade att mannen hade tryck ollonet mot flickans ansikte. Pappan var lite uppjagad men ändå lugn och kunde berätta vad som hänt. Förra gången han hade kontakt med mannen var denne lugnare och mer obesvärad. Mannen verkade förstå mer av vad de sa hade hänt. Mannen sa ”jag har buttat ett barn och sen buttade någon mig”. Mannen hade inga kalsonger på sig och jylfen var nere.

Vad har hänt?

Det är genom förhören med målsäganden, målsägandens mamma, Jan Markström, Hans-Olov Andersson och Anders Stenberg utrett att Jan Markström befann sig i målsägandens trappuppgång, att Hans-Olov Andersson handgripligen angrep Jan Markström och att polisen kom till platsen samt att målsäganden befann sig där då. Det råder alltså inga tvivel om själva ramen för den åtalade gärningen utan frågan är vad som kan anses utrett om händelseförloppet.

De enda som varit närvarande vid tiden för den åtalade gärningen är målsäganden, Jan Markström och Hans-Olov Andersson. Vad som kan anses utrett om gärningen måste bedömas utifrån deras berättelser eftersom det saknas annan bevisning. När

Enhet 2

det till att börja med gäller förhören med målsäganden gör tingsrätten följande överväganden. Målsäganden är endast fyra år gammal och det framgår av videoförhören att hon har svårt att sitta still, att hon pratar glatt och villigt om både den ena och det andra samt att hon pysslar och plockar med pärlplattor och annat som finns i förhörsrummet. Tingsrätten har ovan redovisat förhørsledarens svårigheter att föra in samtalet på den åtalade gärningen och att A så småningom spontant berättar om gubben med röd tröja som petade på hennes ansikte med sin tumme samt att Hasse försökte slå ihjäl honom. A berättar också spontant att gubben inte hade några strumpor. När förhørsledaren försöker återföra samtalet på ”gubben” och frågar om A kan visa på sitt ansikte var gubben petade är det förhørsledaren som säger ”här”, här pekar du nu, på hakan, jaha. På förhørsledarens fråga om vad han pekade med svarar A ”tummen” och börjar sedan prata om allt möjligt annat. A säger senare i samtalet att gubben pekade på hakan och frågan är hur den uppgiften bör värderas. Den uppgiften skiljer sig från vad vittnet Hans-Olov Andersson berättat om att Jan Markström petade A i pannan. Det framgår av videoinspelningen att A i det skede då frågan ställs hela tiden fingrar på sitt ansikte och på en halsduk som hon bland annat tuggar på och drar ut och in i munnen. Det är svårt att se att A faktiskt pekar på sin haka eller om detta är vad förhørsledaren uppfattar. Klart är i alla fall att A inte någon gång nämnt ordet ”haka” innan förhørsledaren gör det. När förhørsledaren försöker få A att berätta om hur det kändes när gubben petade på henne och om han tog henne någon annanstans på kroppen svarar A inte på frågan om hur det kändes men svarar ”inte överallt” på frågan om han tog henne någon annanstans på kroppen. När förhørsledaren frågar vad hon menade när hon sa ”inte överallt” upprepar A ”inte överallt” och på ytterligare fråga från förhørsledaren om han tog någonstans svarar hon nej.

Det är svårt att av de inspelade videoförhören dra några slutsatser om vad som faktiskt hände. Målsäganden berättar relativt spontant att gubben petade på henne i ansiktet med tummen och det framstår som att det är så hon upplevt händelsen. När hon själv ska visa var i ansiktet gör hon en obestämd gest med fingrarna och det är

Enhet 2

förhørsledaren som beskriver gesten med ”hakan”. Det går inte att av detta dra någon säker slutsats om att det verkligen var på hakan beröringen skedde.

Målsäganden berättar också spontant att Hasse försökte slå ihjäl gubben och att polisen kom. Av vad Hans-Olov Andersson själv berättat framgår att han var mycket arg, slog undan benen på Jan Markström så att denne ramlade ner på marken. Tingsrättens bedömning av vilken slutsats som går att dra av förhören är att målsägandens uppgifter ger stöd för att en incident involverande Jan Markström och Hans-Olov Andersson ägt rum men att förhören inte kan läggas till grund för någon bedömning om huruvida Jan Markström berört henne på det sätt åklagaren påstått.

Jan Markström har enligt vittnet Anders Stenberg sagt att han ”buttat ett barn” och sen själv blivit buttad men har vid huvudförhandlingen inte berättat om någon fysisk kontakt med A. Inte heller dessa uppgifter kan ge något stöd för att Jan Markström berört henne på det sätt åklagaren påstått.

Frågan är då om vittnet Hans-Olov Anderssons utsaga är sådan att den kan ligga till grund för vad som är utrett angående den åtalade gärningen. Hans-Olov Andersson har berättat om sina iakttagelser på ett detaljrikt och lågmält sätt. Han har gjort intryck av att inte vilja överdriva och han har varit öppen med att han själv råkade i panik och blev mycket arg. Han har själv berättat, vilket också målsägandens mamma gjort, att de hört talas om en man som sexuellt antastar och ofredar bland annat unga flickor och det framgår av hans berättelse att han, redan innan något faktiskt hänt, i det närmaste förväntade sig att något skulle hända. Detta gör att hans iakttagelser måste bedömas med stor försiktighet. Hans-Olov Andersson har dock beskrivit att han tydligt såg hur Jan Markström drog ner jylfen, tog tag i A:s huvud och med en ”juckande” rörelse petade på A:s panna med sin penis, som med några centimeter befann sig utanför jylfen, samt att beröringen varade några sekunder varefter Jan Markström gick ut. I denna del vinner hans berättelse stöd av Anders Stenbergs uppgift om att Jan Markströms jylf var öppen och att han inte hade några kalsonger på sig.

Tingsrätten finner mot bakgrund av vad som här har redovisats att det är utrett i målet att Jan Markström fört målsägandens huvud mot sin blottade penis samtidigt som han tryckt penisen mot hennes panna och att beröringen varat en kort stund, endast några sekunder.

Har Jan Markström haft uppsåt till gärningen?

För att kunna dömas för gärningen krävs att det är utrett att Jan Markström haft uppsåt till gärningen. I målet har företagits en rättspsykiatrisk undersökning bland annat för att belysa frågan om vilken insikt Jan Markström hade vid gärningen. Av utlåtandet framgår att bland annat Jan Markström till följd av en psykisk störning haft nedsatt förmåga att inse gärningens innebörd och anpassa sitt handlande efter den insikt som funnits. Tingsrätten finner att även om Jan Markström haft nedsatt förmåga att inse gärningens innebörd och anpassa sitt handlande, så är omständigheterna vid gärningen inte sådana att han kan undgå ansvar på grund av bristande uppsåt.

Hur ska gärningen rubriceras

Åklagaren har yrkat att gärningen i första hand bör bedömas som våldtäkt mot barn eftersom den sexuella handlingen, med hänsyn till kränkningens allvar och omständigheterna i övrigt, är att jämföra med samlag och i andra hand att gärningen bör bedömas som sexuellt övergrepp mot barn då Jan Markström genom sitt handlande genomfört en sexuell handling.

Om någon genomför en sexuell handling med någon kan gärningen, beroende på omständigheterna, vara att bedöma som våldtäkt, sexuellt tvång, sexuellt utnyttjande, våldtäkt mot barn eller sexuellt övergrepp mot barn. Om gärningen inte kan anses utgöra en sexuell handling kan den komma att bedömas som sexuellt ofredande.

Utgör handlingen en sexuell handling i lagens mening?

Ett grundläggande rekvisit för nu påstådd brottslighet är alltså att gärningen utgör en sexuell handling i lagens mening. I kommentaren till sexualbrotten uttalas att det inte finns någon enkel definition av vad som är en sexuell handling. Där anförs ”Kännetecknande för en sexuell handling är att den typiskt sett syftar till att väcka eller tillfredsställa gärningsmannens egen eller offrets sexuella drift. Det behöver inte handla om några persioner. En någorlunda varaktig fysisk beröring, antingen av den andres könsorgan eller av den andres kropp med det egna könsorganet räknas som en sexuell handling.” (Begreppet sexuell handling omfattar också, vilket inte är aktuellt i detta mål, när offret tvingas att onanera på sig själv.) Av den praxis som finns framgår att domstolarna brukar dra gränsen vid vad som kallas flyktig beröring, dvs. om beröringen endast varit flyktig så kan det inte anses vara fråga om en sexuell handling i lagens mening utan gärningen kan då bli att bedöma som sexuellt ofredande. Här är utrett att beröringen varat endast en mycket kort stund – några sekunder - men mot bakgrund av att Jan Markström tagit tag och fört målsägandens huvud mot sin penis kan gärningen inte anses vara endast en flyktig beröring utan utgör en i lagens mening sexuell handling.

Våldtäkt mot barn eller sexuellt övergrepp mot barn?

Åklagaren har gjort gällande att den sexuella handlingen med hänsyn till kränkningens allvar och omständigheterna i övrigt är att jämföra med samlag och alltså därför bör bedömas som våldtäkt mot barn. I förarbetena till nu gällande sexualbrottslagstiftning (prop. 2012/13:111) uttalas ”Våldtäktsbrottet är begränsat till sådana sexuella handlingar som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförliga med samlag. Genom att ändra uttrycket kränkningens art till kränkningens allvar skulle markerats kränkningens betydelse för avgränsningen av våldtäktsbestämmelsen så att inte längre sexualhandlingens tekniska karaktär skulle vara avgörande. Som exempel på sådana omständigheter som har betydelse för kränkningens allvar anges den sexuella handlingens varaktighet, om den varit förenad med smärta, sår eller annan kroppsskada eller i övrigt innehållit

förnedrande eller förödmjukande inslag. Det poängteras vidare i kommentaren till bestämmelsen om våldtäkt i 6:1 BrB att ”vid avgränsningen ska dock alltså beaktas att våldtäktsbestämmelsen ska vara reserverad för de mest allvarliga sexuella kränkningarna”. Tingsrätten har funnit utrett att Jan Markström fört målsägandens huvud mot sin delvis blottade penis samtidigt som han en kort stund, några sekunder, tryckt penis mot hennes panna. Utan att på något sätt förringa allvaret i detta kan den sexuella handlingen inte anses vara en av de mest allvarliga sexuella kränkningarna. Varken till kränkningens allvar eller till omständigheterna i övrigt är den sexuella handlingen att jämföra med samlag. Gärningen ska därför inte rubriceras som våldtäkt mot barn utan som sexuellt övergrepp mot barn.

Skadestånd

Med utgångspunkt i Brottsofferfondens praxis och den gärning Jan Markströms döms för finner tingsrätten att yrkandet om ersättning för kränkning bör bifallas med 15 000 kr jämte ränta. Tingsrätten finner inte visat att målsäganden lidit sådan skada att hennes yrkande om ersättning för sveda och värk kan bifallas.

Åtalspunkten 2

Jan Markström har förnekat gärningen. Han har berättat att han inte minns någonting och att han inte vet vad det är för händelse.

Målsäganden Vanja Stadigs har berättat att hon kom med bussen och klev av vid busshållplatsen utanför en port. Hon fick då se en man som stod innanför den halvöppna dörren till porten med sin penis i handen och drog handen fram och tillbaka. När han såg att hon tittade på honom slutade han och skyndade sig att stänga dörren. Hon stod kvar en stund och ringde till polisen och då tittade han ut igen men stängde dörren då han såg att hon var kvar. Hon tyckte händelsen var mycket obehaglig.

Målsäganden har berättat inlevelsefullt och med angivande av detaljer. Hon har visat och beskrivit vad hon såg och har givit intryck av att berätta såsom hon minns det. Tingsrätten bedömer henne som trovärdig och hennes utsaga som tillförlitlig.

Förutom målsägandens berättelse har åklagaren åberopat polisens händelserapport som i huvudsak stöder målsägandens berättelse. Jan Markström har inte kunnat berätta något om händelsen. Tingsrätten finner dock att målsägandens berättelse kan ligga till grund för vad som kan anses utrett.

Mot bakgrund av vad målsäganden berättat finner tingsrätten visserligen utrett att Jan Markström stått i porten med sitt könsorgan synligt. Mot bakgrund av att målsäganden berättat att han, så fort han såg henne, gick in och stängde om sig kan det inte anses utrett att hans avsikt varit att sexuellt ofreda målsäganden.

Påföljd

Jan Markström dömdes i januari 2016 för sexuellt ofredande till villkorlig dom. Domen har vunnit laga kraft. Jan Markström har inte tidigare lagförts för brott. Han har tidigare levt under ordnade sociala förhållanden men har på senare tid uppvisat beteende som föranlett att en rättspsykiatrisk undersökning har utförts. Den rättspsykiatriska bedömningen är att Jan Markström lider av en allvarlig psykisk störning och att han begått gärningen under påverkan av denna samt att han har behov av psykiatrisk vård som är förenad med frihetsberövande och annat tvång. Det finns därmed medicinska förutsättningar att överlämna Jan Markström till rättspsykiatrisk vård vilken är den uppenbart lämpligaste påföljden för honom. Då det, enligt den rättspsykiatriska bedömningen, till följd av den psykiska störningen finns risk för återfall i brottslighet av allvarligt slag bör den rättspsykiatriska vården förenas med särskild utskrivningsprövning.

Vid ett annat påföljdsval skulle kunna övervägas att undanröja den tidigare villkorliga domen och låta påföljden i detta mål omfatta den brottsligheten. Då det

är en förutsättning för rättspsykiatrisk vård att gärningarna begåtts under påverkan av en allvarlig psykisk störning och det inte finns underlag för sådan bedömning avseende dessa gärningar, bör nu dömas särskilt för den gärning Jan Markström nu döms för.

Övriga frågor

Då det finns risk för fortsatt brottslighet ska Jan Markström vara kvar i häkte till dess domen vinner laga kraft.

Jan Markström ska enligt lag betala avgift till brottsofferfonden.

Vad försvararen och målsägandebiträdet yrkat i ersättning är skäligt. Med hänsyn till Jan Markströms ekonomiska förhållanden behöver han inte återbetala kostnaden för försvararen och målsägandebiträde till staten

Då målet rör sexualbrott och det kan antas att målsäganden lider men om de röjs, bör sekretessen avseende uppgifterna om hennes identitet och personliga förhållanden bestå. Vidare bör, då det kan antas att han lider men om uppgifterna röjs, uppgifterna om Jan Markströms hälsotillstånd i läkarintyg och rättspsykiatriskt utlåtande bestå.

Anvisning för överklagande; se domsbilaga (Dv 400)

Ett överklagande ska ha kommit in till tingsrätten senast den 7 april 2016.

Överklagandet prövas av Hovrätten för Nedre Norrland.

För tingsrätten

Ann-Marie Sjöberg

GÄVLE TINGSRÄTT

DOM

B 58-16

Enhet 2

Avräkningsunderlag har bilagts domen

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelseid 19530723-8930	Datum för dom/beslut 2016-03-17
Efternamn Markström	Förnamn JAN Sture

Ovan angiven person har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad som anhållen, häktad eller på något annat sådant sätt som avses i 19 a § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. eller 10 a § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård under nedan angivna tider.

Frihetsberövad

Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet

2016-01-10	
------------	--

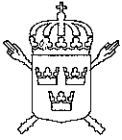
Särskild anteckning

- Kriminalvården har lämnat domstolen en underrättelse om att det finns uppgifter hos Kriminalvården som är av betydelse för avräkning (8 § förordningen (1974:286) om beräkning av strafftid m.m.).

Särskild upplysning till Kriminalvården m.fl. myndigheter

- Det finns tidigare meddelad dom, beslut eller avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen (1970:60) som innehåller uppgift om frihetsberövande som har betydelse för avräkning (3 § 4 förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

Underskrift

ÅKLAGARMYNDIGHETEN
 Åklagarområde Mitt
 Åklagarkammaren i Gävle
 Kammaråklagare Carl-Johan Granlund

Ansökan om stämning

Sida 1(3)

Handling 72

Ärende AM-3076-16

Handläggare 506A-16

2016-01-27

Ange dessa uppgifter vid kontakt med myndigheten

Gävle tingsrätt
 Gävle tingsrätt, HP
 Box 1194
 801 36 GÄVLE

GÄVLE TINGSRÄTT
 Enhet 2

INKOM: 2016-01-27

MÅLNR: B 58-16

AKTBIL: 15

TR mål: B 58-16

Handl.: OVR

Tilltalad: efternamn och alla förnamn		Tilltalsnamn		Yrke/titel	
1 Markström, Jan Sture					
Personnr	Medborgare i	Telefon	Talkbehov		
19530723-8930	Sverige	02673113			
Adress					
Brynäsgatan 8 A Lgh 1307 802 80 GÄVLE					
Offentlig försvarare/ombud					
Ståhlberg, Lars, Lars Ståhlbergs Advokatbyrå AB, Norra Rådmansgatan 8 C, 803 11 GÄVLE					
Frihetsberövande m.m.					
Anhållande 2016-01-10, Häktad 2016-01-13.					
Delgivningsuppgifter					

Ansvarsyrkanden m.m.

1. VÅLDTÄKT MOT BARN alt SEXUELLT ÖVERGREPP MOT BARN (5000-K34195-16)

Målsägande

Sekretess NN 2

Målsägandebiträde: Nina Peltola, c/o Advokatfirman Åhlén & Lyreskog AB,
 Norra Rådmansgatan 8 A, 803 11 GÄVLE

Gärning

Markström har den 10 januari 2016 vid Södra Sjötullsgatan i Gävle genomfört en sexuell handling med målsäganden, född 2011, som med hänsyn till kränkningens art och omständigheterna i övrigt är att jämföra med samlag. Gärningen har bestått i att Markström fört målsägandens huvud mot sitt blottade kön samtidigt som han tryckte könet mot målsägandens ansikte.

I andra hand påstås att Markström genom sitt handlande genomfört en sexuell handling vilken är att bedöma som sexuellt övergrepp mot barn.

* allvar -
 just av ålet.
 vid forts. HF
 160310/HP

Lagrum

6 kap 4 § 1 st alt 6 kap 6 § 1 st brottsbalken

Bevisning

Del av videoinspelat förhör med målsäganden.

Förhör med vårdnadshavare för målsäganden. Personlig närvaro.

Förhör med Markström.

Vittnesförhör med Hans-Olov Andersson angående hans iakttagelser till styrkande av att Markström agerat på angivet sätt. Personlig närvaro.

Vittnesförhör med pa Anders Stenberg, polisen Gävle, angående hans iakttagelser av Markström vid gripandet samt de uppgifter Markström lämnar efter gripandet. Personlig närvaro.

Fotografi misstänkt, fup sid 7.

Protokoll över fotoarbete, fup sid 8-12.

Kartor, fup sid 13-14.

2. SEXUELLT OFREDANDE (5000-K72301-16)

Målsägande

Gun Vanja Marianne Stadigs, för ej talan.

Gärning

Markström har den 4 december 2015 vid Brynäsgratan i Gävle ofredat Vanja Stadigs på ett sätt som varit ägnat att kränka hennes sexuella integritet, genom att onanera inför henne.

Lagrum

6 kap 10 § 2 st brottsbalken

Bevisning

Förhör med Vanja Stadigs.

Förhör med Markström.

Åklagarområde Mitt
Åklagarkammaren i Gävle
Kammaråklagare Carl-Johan Granlund

Ansökan om stämning

2016-01-27

Sida 3(3)
Handling 72
Ärende AM-3076-16
Handläggare 506A-16

Bildkollage, fup sid 90-92.

Handläggning

Beräknad tidsåtgång för förhandlingen 1 dag.

ADVOKATFIRMAN

Åhlén & Lyreskog

3 feb 2016 GÄVLE TINGSRÄTT

Ink 2016 -02- 03

Akt. 058-16

Aktbil. 29

GÄVLE TINGSRÄTT
Enhet 2INKOM: 2016-02-03
MÅLNR: B 58-16
AKTBIL: 29

Gävle tingsrätt

Enhet 2

Fax: 026-17 67 70

ENSKILT ANSPRÅK**Mål nr: B 58-16**Åklagarkammaren i Gävle m fl ./ Jan Markström
angående **våldtäkt mot barn alt. övergrepp mot barn**

I egenskap av målsägandebiträde för *sekretess*, som biträder åtalet, får jag framställa följande enskilda anspråk.

Yrkande

Målsäganden yrkar att tingsrätten förpliktar Jan Markström att till målsäganden utge skadestånd.

I första hand yrkas det ersättning om totalt 115 000 kronor jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 10 januari 2016 till dess att full betalning sker. Av yrkat belopp avser 100 000 kronor kränkning och 15 000 kronor avser sveda och värk.

I andra hand yrkas det ersättning om totalt 55 000 kronor jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 10 januari 2016 till dess att full betalning sker. Av yrkat belopp avser 50 000 kronor kränkning och 5 000 kronor avser sveda och värk.

Grunder

Yrkandet avser skadestånd på grund av brott. Jan Markström har genom att utsätta målsäganden för brott ådragit sig skadeståndsskyldighet. Kränkningen av målsägandens personliga integritet har varit allvarlig.

Advokatfirman Åhlén & Lyreskog AB

Adress	Telefon	Fax	E-post/web	Bank- & Plusgiro	Org.nr
N. Rådmansgatan 8A 803 11 Gävle	026-10 94 40	026-12 90 40	nina@lyreskog.com www.lyreskog.com	5443-0582 (bg) 14 93 89-9 (pg)	556629-2693 Innehar F-skatt

Bevisning

Målsäganden åberopar sitt inspelade videoförhör till styrkande av yrkat skadestånd. Vidare åberopas samma bevisning som åklagaren i ansvarsdelen.

Gävle enligt ovan

Nina Peltola

Övrigt

Kopia har dag som ovan sänts till advokaten Lars Ståhlberg per mejl.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE - DOM I BROTTMÅL

Den som vill överklaga tingsrättens dom, eller ett i domen intaget beslut, ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till tingsrätten.** Överklagandet prövas av den hovrätt som finns angiven i slutet av domen.

Överklagandet ska ha kommit in till tingsrätten **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till tingsrätten och det måste ha kommit in till tingsrätten **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. **Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.**

Samma regler som för part gäller för den som inte är part eller intervenient och som vill överklaga ett **i domen intaget beslut** som angår honom eller henne. I fråga om sådant beslut finns dock inte någon möjlighet till anslutningsöverklagande.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i hovrätten fordras i vissa fall att **prövningstillstånd** meddelas. Hovrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,

3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd krävs och sådant inte meddelas står tingsrättens avgörande fast. Det är därför viktigt att det, i de fall prövningstillstånd krävs, klart och tydligt framgår av överklagandet till hovrätten varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

I vilka fall krävs prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en tingsrätts dom om den tilltalade

1. inte dömts till annan påföljd än böter, eller
2. frikänts från ansvar och brottet inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Enskilt anspråk (skadeståndstalan)

För att hovrätten ska pröva en skadeståndstalan krävs prövningstillstånd. Från denna regel gäller följande undantag:

Överklagas domen även i brottmålsdelen och avser överklagandet frågan om den tilltalade ska dömas till ansvar för en gärning krävs inte prövningstillstånd för ett till denna gärning kopplat enskilt anspråk i de fall

1. det enligt ovanstående regler inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen, eller
2. prövningstillstånd i brottmålsdelen meddelas av hovrätten.

Beslut i övriga frågor

Krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen krävs även prövningstillstånd vid beslut som endast får överklagas i samband med överklagande av domen.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av tingsrättens namn samt dag och nummer för domen,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadresser, yrken, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klagande respektive motpart,
3. den ändring av tingsrättens dom som klaganden vill få till stånd,
4. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende tingsrättens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis, samt

6. om prövningstillstånd behövs, de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att målsäganden eller den tilltalade ska infinna sig personligen vid huvudförhandlingen i hovrätten. Är den tilltalade anhållen eller häktad, ska det anges.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Ytterligare upplysningar lämnas av tingsrätten. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

Om ni tidigare informerats om att förenklad delgivning kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.